

100. rocznica wybuchu III Powstania Śląskiego - 2.05

2 maja 1921 roku wybuchło III Powstanie Śląskie. Było ono ostatnim ze zbrojnych zrywów ludności polskiej na Śląsku dokonanych w latach 1919-1921. Jego efektem było przyznanie Polsce znacznie większej części Górnego Śląska, niż pierwotnie zakładano to w ustaleniach międzynarodowych. W tym roku przypada 100. rocznica tego ważnego wydarzenia w historii naszego kraju.

Rozpoczęcie powstania poprzedził plebiscyt, który odbył się 20 marca 1921 roku. W głosowaniu dopuszczono udział osób, które wcześniej wyemigrowały ze Śląska. W tym celu z Niemiec przyjechało 182 tys. emigrantów, z Polski - 10 tys. **Ostatecznie w plebiscycie wzięło udział ok. 97 proc. uprawnionych osób, z czego ok. 19 proc. stanowili wcześniejsi emigranci. Za przynależnością do Polski głosowała mniejszość - 40,3 proc. głosujących.**

Nie dać się okuć w germańskie kajdany

Komisja Plebiscytowa zdecydowała o przyznaniu prawie całego obszaru Niemcom. Polska miała otrzymać tylko 2 powiaty pszczyński i rybnicki. Na tę wieść wcześniejsze pojedyncze strajki niezadowolonych z trudnych warunków materialnych i bezrobocia mieszkańców regionu przekształciły się 2 maja 1921 roku w strajk generalny, który objął 97 proc. zakładów pracy.

W nocy z 2 na 3 maja rozpoczęło się powstanie. Na jego czele stanął znany działacz społeczny, a wcześniej komisarz plebiscytowy, Wojciech Korfanty. - „Zwycięstwo osiągniemy za wszelką cenę i nie ma takiego mocarza na świecie, który by mógł nas okuć ponownie w kajdany germańskie” - pisał on w odezwie do rodaków.

Walki w III Powstaniu Śląskim trwały dwa miesiące – do 5 lipca 1921 roku. Powstańcy zdołali opanować prawie cały obszar plebiscytowy, różnieli broniono go przed atakami niemieckimi

plebiscytowy, później broniąc go przed siłami niemieckimi.

Najpoważniejsze starcia miały miejsce w okolicach Góry św. Anny (w dniach 21 maja – 6 czerwca 1921 roku).

Jak podają źródła historyczne, w III Powstaniu Śląskim wzięło udział około 60 tys. Polaków, z czego - 1218 spośród nich poległo, a 794 odniosło rany.

Korzystny dla Polski podział Górnego Śląska

W wyniku tego zrywu Rada Ambasadorów Ligi Narodów zdecydowała o korzystniejszym dla Polski podziale Śląska. Z obszaru plebiscytowego, czyli ponad 11 tys. km kw., zamieszkanego przez ponad 2 mln ludzi, do Polski przyłączono 29 proc. terenu i 46 proc. ludności.

W Polsce znalazły się m.in. – Katowice, Świętochłowice, Królewska Huta (obecny Chorzów), Rybnik, Lubliniec, Tarnowskie Góry i Pszczyna. Podział był też korzystny dla Polski gospodarczo - na przyłączonym terenie znajdowały się 53 z 67 istniejących kopalni, 22 z 37 wielkich pieców oraz 9 z 14 stalowni.

Przyznana Polsce **część Górnego Śląska włączona została formalnie w granice naszego państwa w 1922 roku**, po opuszczeniu jej przez wojska alianckie.

oprac. Jerzy Górko

